

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว.๕๑๕๓

ปล. ()
 ผ.ค.ม. ()
 กง. ()
 นิติกร (๙)

ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี
เลขที่ 2335
วันที่ ๑๓ มิ.ย. ๒๕๖๗
เวลา

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๕๗๑๗ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ กรมการปกครองได้มีการประกาศนโยบายสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๗ เพื่อเป็นการเน้นย้ำถึงการเคารพและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือสถานะทางสังคม ฯลฯ อันเป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๕) ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ในการนี้กรมการปกครองได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ขึ้น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม บรรลุเป้าหมายในการส่งเสริม คุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ ตลอดจนการไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนได้อย่างเป็นรูปธรรม รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

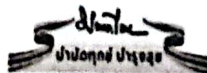
เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงขอให้จังหวัดแจ้งที่ทำการปกครองจังหวัดและที่ทำการปกครองอำเภอทราบและถือปฏิบัติ พร้อมทั้งกำชับข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง ในสังกัดดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ดังกล่าว ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้นางสาวนันทนา โพธิ์พรม เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ ส่วนการสอบสวนคดีอาญา สำนักการสอบสวนและนิติการ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖ ๓๙๐๔ ๒๐๒๘ เป็นผู้ประสานงาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรษิษฐ์ สัมพันธรัตน์)
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักการสอบสวนและนิติการ
ส่วนการสอบสวนคดีอาญา
โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๙๕๕๔

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

สำนักงานสอบสวนและนิติการ
กรมการปกครอง
พฤษภาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

หน้า

คำแถลงนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนกรมการปกครอง	๑
บทสรุปผู้บริหาร	๓
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๔
ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับรอง	๔
ส่วนที่ ๓ สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	๑๙
ภาคผนวก โครงการ/กิจกรรมที่สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ -๒๕๗๐	๒๓

คำแถลงนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนกรมการปกครอง

"สิทธิมนุษยชน" (Human Rights) หมายความว่า สิทธิที่มีโดยธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางกาย จิตใจ เชื้อชาติ สัญชาติ ประเทศต้นกำเนิด เผ่าพันธุ์ ศาสนา เพศ ภาษา อายุ สีมืด การศึกษา สถานะทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม หรือเรื่องอื่นใดตามกฎหมายของแต่ละประเทศและตามสนธิสัญญาที่แต่ละประเทศมีพันธกรณีจะต้องปฏิบัติ รวมถึงสิทธิในการดำรงชีวิตและเสรีภาพการพ้นจากการเป็นทาสและการทรมาน การมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและรวมกลุ่มกัน สิทธิในการทำงานการศึกษา และอื่นๆ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิต่างๆ เหล่านี้โดยเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ

"บุคคลภายนอก" หมายถึง ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บุคคลหรือกลุ่มบุคคล รวมถึงส่วนราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับบริการหรือการดำเนินงานของกรมการปกครอง

"บุคลากรกรมการปกครอง" หมายถึง ข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ทุกระดับที่สังกัดกรมการปกครอง

นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน

ผู้บริหารและบุคลากรกรมการปกครองทุกระดับ ต้องตระหนักถึงความสำคัญและเคารพต่อสิทธิมนุษยชนในทุกด้านของบุคลากรกรมการปกครอง และบุคคลภายนอก ตลอดจนสังคมและชุมชนตามกฎหมายของแต่ละประเทศ และตามสนธิสัญญาที่แต่ละประเทศมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติต่อกัน โดยรวมถึง

๑. ปฏิบัติต่อทุกคนตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมปราศจากการเลือกปฏิบัติ
๒. หลีกเลี่ยงการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน
๓. สนับสนุนส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

๔. การสื่อสาร เผยแพร่ ให้ความรู้ ทำความเข้าใจ กำหนดแนวทาง สอดส่องดูแล และให้การสนับสนุนอื่นใด แก่บุคลากรกรมการปกครอง ส่วนราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกันในการให้บริการและหรือการส่งมอบงานต่อกัน ตลอดจนบุคคล กลุ่มบุคคล และเครือข่ายในห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรม เคารพต่อสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อทุกคนตามหลักสิทธิมนุษยชนตามแนวนโยบายนี้

แนวทางปฏิบัติ

๑. ให้ความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน ปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกันและปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมโดยไม่แบ่งแยกความแตกต่างทางกาย จิตใจ เชื้อชาติ สัญชาติ ประเทศต้นกำเนิด เผ่าพันธุ์ ศาสนา เพศ ภาษา อายุ สีมืด การศึกษา สถานะทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม หรือเรื่องอื่นใด

๒. ใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน สอดส่องดูแลเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนของบุคคลภายนอก และบุคลากรของกรมการปกครอง

๓. สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไม่ให้บุคคลใดถูกหลอกลวงบังคับใช้แรงงานเป็นทาสหรือบังคับให้กระทำการอันมิชอบทุกรูปแบบ เพื่อลดปัญหาการค้ามนุษย์ที่เป็นการก่ออาชญากรรมโดยการถือเอามนุษย์เป็นสินค้าในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเพื่อผลประโยชน์ของคนหรือองค์กรอาชญากรรม

๔. สื่อสาร เผยแพร่ ให้ความรู้ ทำความเข้าใจ แก่บุคลากรของกรมการปกครองหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการ และหรือการส่งมอบงานต่อกัน ตลอดจนบุคคล กลุ่มบุคคลและเครือข่ายในห่วงโซ่อุปทาน เพื่อสร้างการรับรู้ รวมถึงมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรม เคารพต่อสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อทุกคนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

๕. จัดให้มีช่องทางการสื่อสาร เพื่อให้ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือบุคลากรกรมการปกครอง รวมถึงผู้ที่เชื่อว่าสิทธิของตนถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม สามารถร้องเรียนต่อกรมการปกครอง โดยกรมการปกครองจะต้องดำเนินการจัดการข้อร้องเรียนดังกล่าวอย่างเป็นธรรม

๖. สอดส่องดูแลเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่ละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นการกระทำที่เข้าข่ายละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับกรมการปกครอง ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลที่รับผิดชอบทราบ และให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ หากมีข้อสงสัยหรือข้อซักถามให้ปรึกษากับผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลที่รับผิดชอบทราบผ่านช่องทางต่างๆ

๗. กรมการปกครองจะให้ความเป็นธรรมและ ปกปิดข้อมูลบุคคลที่แจ้งเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับกรมการปกครอง

๘. กรมการปกครองมุ่งมั่นที่จะสร้างและรักษาวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นต่อการเคารพสิทธิมนุษยชนตามนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนนี้

๙. ผู้กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน จะต้องได้รับการพิจารณาโทษทางวินัย นอกจากนี้จะได้รับโทษตามกฎหมาย หากการกระทำนั้นผิดต่อกฎหมาย

นายอรรชัชฐ์ สัมพันธ์รัตน์

อธิบดีกรมการปกครอง

๒๙ เมษายน ๒๕๖๗

บทสรุปผู้บริหาร

ตามที่ คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เห็นชอบแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) รวมทั้งได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน โดยให้หน่วยงานพิจารณาโครงการ/กิจกรรมที่มีความ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ แล้วจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน ภายใต้งบประมาณของหน่วยงาน โดยนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เป็นกรอบทิศทางของหน่วยงานในการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศ ปกป้อง ค้ำครองสิทธิของประชาชน โดยไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยมีเป้าหมายเพื่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลงทุกด้านและทุกกลุ่ม

กรมการปกครอง เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่มีกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและภารกิจไปสู่การปฏิบัติในทุกพื้นที่ของประเทศ ซึ่งมีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความสะดวก การอารักขาที่ดินแดน และการทะเบียนเพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย ได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังมีการปฏิบัติงานสำคัญในการส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการดำเนินการปราบปรามการค้ามนุษย์ในบทบาทของฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญในการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเป็นการกระทำที่ไม่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในประเทศไทยที่ทวีความรุนแรงและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวและการลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง ดังนั้น เพื่อสร้างความผาสุกและความสงบสุขให้กับประเทศไทย และให้การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีและนโยบายของรัฐบาล และบรรลุเป้าหมายตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) กรมการปกครองจึงดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ขึ้นเพื่อเป็นการนำไปสู่การปฏิบัติของกรมการปกครองอย่างเป็นรูปธรรม บรรลุเป้าหมายในการส่งเสริม คุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ ตลอดจนการไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

กรมการปกครองขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนตามบทบาทของฝ่ายปกครองภายใต้วิสัยทัศน์ “กรมการปกครองเป็นองค์กรหลักในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในทุกมิติ” เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทั้งในองค์กรและระดับพื้นที่จึงกำหนดแนวทางการดำเนินการ ๓ แนวทางการดำเนินการ และ ๙ กลยุทธ์ ดังนี้

แนวทางที่ ๑ การส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง โดยมีกลยุทธ์รองรับ จำนวน ๓ กลยุทธ์

แนวทางที่ ๒ การสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและพัฒนางานบริการที่มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยมีกลยุทธ์รองรับ จำนวน ๓ กลยุทธ์

แนวทางที่ ๓ การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในองค์กรและระดับพื้นที่ โดยมีกลยุทธ์รองรับ จำนวน ๓ กลยุทธ์

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามที่ รัฐบาลได้ประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และได้เห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสืบเนื่องจากการประชุม World Conference on Human Rights ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ ที่ประชุมได้มีการรับรองปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ (Vienna Declaration and Programme of Action) ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยย่อหน้าที่ ๗๑ ของปฏิญญาดังกล่าว ได้เสนอแนะให้แต่ละรัฐพิจารณาความจำเป็นในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนเพื่อกำหนดวิธีการที่จะให้มีการปรับปรุงส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชน ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งครบรอบ ๕๐ ปี ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และครบรอบ ๕ ปี ของปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ รัฐบาลไทยโดยคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน จึงได้จัดทำ “ร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน” เพื่อเป็นเครื่องมือ กลไก และมาตรการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ ได้เห็นชอบร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ระหว่างที่แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) กำลังจะหมดวาระลง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจึงร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล และภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาควิชาการ และส่วนราชการ ร่วมกันร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยมีความสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๑ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๒ และจากการจัดเวทีรับฟังข้อท้าทายต่าง ๆ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย การติดตามประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ รวมทั้งบริบทระหว่างประเทศ อาทิ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ฯลฯ เพื่อนำเสนอต่อสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ พร้อมเห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ที่ครอบคลุมการดำเนินงานของหน่วยงานภายในสังกัดทุกระดับ โดยนำมิติด้านสิทธิมนุษยชนมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป กรมการปกครองจึงได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๕ ในบทบาทของฝ่ายปกครองขึ้น

๒. สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

ตามที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการร่วมกันในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ โดยได้ดำเนินการรวบรวมสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยทั้งข้อมูลทั้งในเชิงประมุขและทุติยภูมิ ซึ่งได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) และยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) จำนวน ๕ ครั้ง ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเติมเต็มข้อมูลและหาหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อประกอบการยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลจากข้อเสนอแนะและข้อห่วงกังวลจากการนำเสนอรายงานตามกลไก UPR และสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ตลอดจนเอกสารทางวิชาการ สื่อมวลชน เว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใน

ด้านสิทธิมนุษยชน สรุปประเด็นสถานการณ์ที่สำคัญเพื่อนำมาประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครองประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ได้ ดังนี้

๒.๑ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านการเมืองการปกครอง - สถานการณ์ด้านการเมืองการปกครอง แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นมิติต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของรัฐที่กระทบต่อสิทธิทางการเมืองการปกครอง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการภาครัฐ อันเป็นประเด็นปัญหาหลักในช่วงเวลาปัจจุบัน ได้แก่

- (๑) มิติด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
- (๒) มิติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลข่าวสาร
- (๓) มิติด้านการขนส่ง
- (๔) มิติด้านสิทธิชุมชนและที่อยู่อาศัย
- (๕) มิติด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม - สถานการณ์ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับด้านการเมืองการปกครอง รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนประเทศไทย ประจำปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้สะท้อนสภาพปัญหา ได้แก่ การเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน การติดตามจับกุมตัวผู้ต้องหาโดยเจ้าหน้าที่รัฐ และปัญหาเรือนจำแออัด สถานการณ์การกระทำทารุณ การบังคับให้สูญหาย และการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๓ รัฐยังคงส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรมต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ทั้งการช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนการให้ความช่วยเหลือผ่านกองทุนยุติธรรมในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน ส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือในเรื่องการปล่อยชั่วคราวและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

๒.๓ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุข - ประเทศไทยในช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ประสบปัญหาและความท้าทายที่สำคัญหลายประการ ทั้งปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ตลอดจนการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยซึ่งได้ดำเนินสืบเนื่องมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว ต่างล้วนส่งความกดดันต่อประเทศไทยในหลายมิติ ทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ และสังคม ให้ต้องเร่งจัดลำดับความสำคัญของการใช้ทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มครองรักษาสิทธิพื้นฐานของพลเมืองให้เป็นอย่างเพียงพอ

๒.๔ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านการศึกษา - การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและจำเป็นต่อการสร้างความพร้อมในการประกอบอาชีพ เพื่อให้ได้รับรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี เป็นความท้าทายในเชิงสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาของประเทศไทยมาโดยตลอด โดยในระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้พยายามมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างทางการศึกษาของประเทศในหลายรูปแบบ ทั้งการปรับปรุงแนวทางการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น การมุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ตลอดจนการยกระดับคุณภาพของผู้สอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชั้นก่อนมหาวิทยาลัยโดยการปรับปรุงระบบค่าตอบแทนให้สูงขึ้นเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถสูงเข้าสู่อาชีพครู เป็นต้น

๒.๕ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ - การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาจากฐานรากให้คนจนสามารถได้รับประโยชน์พร้อมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภาพรวม (Pro-poor Growth) พร้อมกับการกระจายประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม เป็นเป้าหมาย

สำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นเงื่อนไขสำคัญในการจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการรองรับสิทธิของประชากรในมิติต่าง ๆ ผ่านระบบสวัสดิการของรัฐ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมาได้เริ่มประสบปัญหากับดักรายได้ปานกลาง (Middle-income Trap) จากการที่ประเทศไทยสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันแต่เดิมที่มีแรงงานราคาถูกเป็นจุดดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และยังไม่สามารถพัฒนาทักษะแรงงานให้เป็นแรงงานทักษะสูงในการผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงได้ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังประสบปัญหาสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางการเมือง ตลอดจนผลกระทบอย่างหนักจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อให้ไม่สามารถรักษาการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้ระดับที่สูงได้เช่นเดิม

๒.๖ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้ใช้แรงงาน - สถานการณ์ของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในประเทศ ยังคงได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยประเด็นการถูกละเมิดเกี่ยวข้องกับการถูกเลิกจ้างอย่างไม่เป็นธรรม ถูกพักงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ถูกปรับลดวันทำงาน ถูกขูดรีดเอาไรต์เอาเปรียบจากนายจ้างจากรายงานผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) พบประเด็นปัญหาที่สำคัญและเป็นปัญหาในระยะยาว คือ การถูกเลิกจ้างหรือไม่ต่อสัญญา ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และทำให้เกิดปัญหาความเครียดซึ่งสอดคล้องกับรายงานสถานการณ์การว่างงานและการเลิกจ้างของกระทรวงแรงงาน ซึ่งพบว่า ในเดือนกันยายน ๒๕๖๓ มีผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ มาขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน จำนวน ๔๘๗,๙๘๐ คน จากผู้ประกันตนทั้งหมด จำนวน ๑๑,๐๙๓,๙๑๔ คน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปี ๒๕๖๒ มีผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานเพิ่มขึ้นถึง จำนวน ๓๑๕,๕๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘๓.๐๓ ซึ่งสาเหตุการว่างงานมากที่สุด คือ การเลิกจ้าง ร้อยละ ๔๔.๖๒ การลาออกจางาน ร้อยละ ๔๘.๐๖ และสิ้นสุดสัญญาจ้าง ร้อยละ ๒.๓๓ (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๖๓) โดยกลุ่มแรงงานต่างด้าวมักประสบปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ทั้งข่าวสารที่เกี่ยวกับการป้องกันโรคและข้อมูลเกี่ยวกับความช่วยเหลือหรือสวัสดิการจากรัฐซึ่งมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากปัญหาด้านภาษาและการเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว

๒.๗ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้เสียหาย และเหยื่อในกระบวนการยุติธรรม - จากผลการสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชน (Crime Victimization Surveys) ของสำนักงานกิจการยุติธรรมพบว่า มีตัวเลขผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่าสถิติการรับแจ้งเหตุอาชญากรรมของตำรวจอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๘ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มเด็กและสตรี - ในภาพรวมยังพบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นจากรายงานของกรมสุขภาพจิต (๒๕๖๓) พบว่า สถิติความรุนแรงในครอบครัว ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ถึงเมษายน ๒๕๖๓ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คิดเป็น ๑,๔๐๐ ราย/ปี หรือ ๑๑๘ ราย/เดือน เฉลี่ย ๔ ราย/วัน นอกจากนี้ เด็กทุกเพศอาจตกเป็นผู้ถูกระทำความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจในโอกาสที่แตกต่างกัน จากรายงานของ ECPAT และ TIJ สะท้อนว่าเด็กชายและเพศทางเลือกตกเป็นผู้ถูกระทำความรุนแรงและถูกล่วงละเมิดทางเพศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านช่องทางออนไลน์ หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการเชิงรุก (proactive role) ในการสืบหาและเข้าช่วยเหลือเด็กกลุ่มดังกล่าวมากยิ่งขึ้น เพื่อคุ้มครองสิทธิและปกป้องเด็กจากการถูกล่วงละเมิดในรูปแบบต่าง ๆ

๒.๙ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน - ประเด็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นประเด็นที่เคยปรากฏในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ โดยใช้ชื่อว่า “ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน” ทั้งนี้ สถานการณ์การด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในภาพรวมยังพบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มดังกล่าว แต่มีแนวโน้มลดลง จากตารางสถิติเรื่องร้องเรียนในปี ๒๕๖๔ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔) ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่ปรากฏข้อร้องเรียนการละเมิดสิทธิ

มนุษยชนของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๖๔) แม้ประเทศไทย จะเริ่มผลักดันกรอบกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาบริษัทเอกชนใช้ กฎหมายฟ้องร้องนักกิจกรรมและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ส่งผลให้นักกิจกรรมและนักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกปิด กั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะและเผชิญกับการถูกดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมสาธารณะ (Strategic Lawsuit Against Public Participation: SLAPP) หรือ “การฟ้องปิดปาก” ที่เป็นกระบวนการฟ้องร้อง ทางกฎหมายโดยบริษัทและหน่วยงานธุรกิจอื่น ๆ แม้ศาลจะพิพากษายกฟ้องการฟ้องคดีนักปกป้องสิทธิมนุษยชนไป หลายคดี แต่บริษัทก็ยังดำเนินการฟ้องร้องอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา ๑๖๑/๑ และมาตรา ๑๖๕/๒ เพื่อให้ศาลมีอำนาจยกฟ้องในชั้นการตรวจคำฟ้อง หากคดีมีเจตนาถลำน แกล้งเพื่อดำเนินคดี แต่การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่มีความครอบคลุม เนื่องจากอาจใช้ได้เฉพาะกรณีที่เป็น คดีระหว่างเอกชนด้วยกัน ซึ่งการฟ้องคดีนักปกป้องสิทธิมนุษยชนส่วนใหญ่มีหน่วยงานรัฐเป็นคู่กรณีมากกว่า นอกจากนี้ ยังปรากฏสถานการณ์นักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกข่มขู่คุกคามหลายกรณี ซึ่งบางกรณี กสม. ได้ช่วย ประสานให้หน่วยงานของรัฐเพื่อดูแลความปลอดภัย เช่น กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาเหล่าใหญ่-ผาจันได และสมาชิกร สหกรณ์ เกษตรกรภาคใต้ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๖๓)

๒.๑๐ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้สูงอายุ – สัดส่วนและจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย เพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตลอด ภายใน ๒๐ ปี ผู้สูงอายุจำนวนมากยังคงไม่ สามารถอ่านออกเขียนได้ ไม่ได้รับการศึกษา และยังคงมีผู้สูงอายุสัดส่วนที่สูงที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต ผู้สูงอายุจำนวนมากไม่ยอม ผู้สูงอายุจำนวนมากยังคงไม่มีหลักประกันสุขภาพใด ๆ

๒.๑๑ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้เสพยาเสพติด – จำนวนผู้ป่วยยาเสพติดในประเทศไทย มีความผันผวนค่อนข้างมากในแต่ละปี และแสดงให้เห็นแนวโน้มระยะยาวที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างช้าๆ ผู้ป่วยยาเสพติด ในระบบสมัครใจซึ่งเป็นระบบที่มีประสิทธิผลและเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยสูงสุดยังคงมีจำนวนค่อนข้างผันผวน ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ผู้เสพยาเสพติดตามกฎหมายไทยในปัจจุบันยังคงถือเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาอยู่

๒.๑๒ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ - สำหรับการรับรอง สถานภาพของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยปัจจุบันนั้นกลุ่มผู้มีภาวะเพศกำกวม (Intersex) สามารถขอเปลี่ยนคำนำหน้านามได้แล้ว ส่วนกลุ่มคนข้ามเพศนั้น (Transgender) ยังไม่สามารถที่จะร้อง ขอปรับเปลี่ยนคำนำหน้านามได้ ขณะที่ในหลายประเทศได้มีการรับรองให้กลุ่ม LGBTI (Lesbian Gay, Bisexual, Transgender and Intersex) สามารถเปลี่ยนคำนำหน้านามได้แล้ว

๒.๑๓ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์ - ประเทศไทยยังคงเผชิญปัญหาการเลือกปฏิบัติภายในกลุ่มผู้ไร้รัฐและกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ การปฏิเสธการให้ ความคุ้มครองกลุ่มชาวโรฮีนจาและมุสลิมจากเมียนมา และกลุ่มอื่น ๆ ที่พำนักอาศัยในอำเภอแม่สอด ตามแนวชายแดนไทย - เมียนมา มาหลายชั่วรุ่น การขาดสถานการณ์ให้การรับรองทางการจากรัฐส่งผลให้กลุ่ม ดังกล่าวเปราะบางต่อการถูกละเมิด ข่มขู่และคุกคาม (U.S. Department of State, ๒๐๒๑) อย่างไรก็ตาม ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานหรือกฎหมายประกันสังคม มาตรา ๓๓ ได้กำหนดแรงงานนอกระบบ หมายถึง ผู้มี งานทำที่ไม่ได้รับการคุ้มครอง (เป็นลูกจ้างที่มีนายจ้าง) รวมไปถึงกลุ่มผู้ประสบภัยธรรมชาติ ซึ่งเป็นบุคคลผู้ได้รับความเดือดร้อนหรืออาจได้รับความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพหรือขาดรายได้จากการประกอบอาชีพ อันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ และกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชนที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์กับสังคมไทยมาตั้งแต่ อดีตมากกว่าร้อยปี มีความแตกต่างจากกลุ่มชนอื่น ๆ และมีวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง โดยอาศัยตั้งถิ่นฐาน กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทยจำแนกพื้นที่ตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานได้ ๔ ลักษณะ คือ กลุ่มตั้งถิ่น

ฐานบนพื้นที่สูงหรือชนชาวเขา กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบ กลุ่มชาวเลและกลุ่มอาศัยในป่า (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ข้อมูลสื่อสารทางอีเมล เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔)

๒.๑๔ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มคนพิการ - หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการ เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิคนพิการในหลายด้าน ทั้งการส่งเสริมสิทธิในการมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมโดยเพิ่มเบี้ย ความพิการสำหรับเด็กและผู้มีรายได้น้อยที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การส่งเสริมให้คนพิการได้เข้าถึงบริการต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม มาตรการในการส่งเสริมให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิบางประการยังไม่เห็นผลชัดเจนโดยเฉพาะสิทธิด้าน การศึกษาของเด็กพิการที่ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาเพียงในระดับประถมศึกษาเท่านั้น ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญา มีปัญหาทางการเรียนรู้ พฤติกรรมและอารมณ์ และเด็กออทิสติกเป็นกลุ่มที่ยังขาดรูปแบบระบบการจัด การศึกษาที่ชัดเจน ขาดครูผู้สอนที่มีความรู้และทักษะที่เหมาะสม ขาดระบบสนับสนุนครอบครัวให้สามารถเตรียม ความพร้อมเด็กพิการกลุ่มนี้ในการเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ด้านสิทธิในการทำงาน ยังคงพบว่าจำนวนคนพิการ ที่ได้ทำงานตามมาตรการส่งเสริมการจ้างงานคนพิการไม่เพิ่มขึ้น การจ้างงานโดยหน่วยงานของรัฐยังมีน้อย และรัฐยังคงขาดมาตรการป้องกันและคุ้มครองช่วยเหลือที่ชัดเจนกรณีการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กหญิงพิการ (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๖๓)

๒.๑๕ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง และผู้พันโทษ - ด้วยจำนวนผู้ต้องขังที่ยัง เกินความจุตามมาตรฐานสากล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ สภาพความ แออัดของเรือนจำและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังที่ต้องอาศัยในพื้นที่ปิดเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้เป็นกลุ่ม ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการได้รับและแพร่กระจายเชื้อประกอบกับเรือนจำต่าง ๆ ยังขาดแคลนอุปกรณ์ในการป้องกัน การแพร่ระบาดของโรค รวมทั้งบุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่ดูแลผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๖๓) โดยในปี ๒๕๖๓ สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) รายงานว่า อย่างน้อย ๑๐๐ ประเทศทั่วโลกได้มีความพยายามในการปล่อยผู้ต้องขังและนักโทษกว่า ๖๐๐,๐๐๐ ราย เพื่อลดความแออัดในเรือนจำ โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ

๒.๑๖ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้ป่วยเอดส์ ผู้ที่อยู่ร่วมกับ HIV และผู้ป่วยจิตเวช - สถานการณ์ผู้ป่วยจิตเวชเป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตและผู้รับดูแลควรได้รับคำแนะนำ วิธีการปฏิบัติให้เข้าถึงสิทธิ ที่ควรได้รับตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพจิต สิทธิในการได้รับการยอมรับและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางสังคมบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต แม้จะได้รับความ คุ้มครองและการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพจิตอย่างถูกต้องและเหมาะสมแต่ยังไม่ครอบคลุมตามที่กำหนดใน พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑ เพราะการขับเค็ลื่อนหรือการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑ ในระดับตำบลยังไม่ชัดเจน รวมถึงหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ยังมีความรู้ความเข้าใจต่อการขับเค็ลื่อนหรือ การบังคับใช้พระราชบัญญัติยังไม่เพียงพอ และการขาดหลักประกันด้านสุขภาพในสังคมไทยปัจจุบันยังไม่ทั่วถึง (กรมสุขภาพจิต, การสื่อสารทางอีเมล เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๔)

ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับรอง

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เป็นแผนปฏิบัติการด้านในเชิงประเด็น (Issue-based) โดยให้ความสำคัญกับความสอดคล้องของแผน ๓ ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง “แนวทาง การเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี” ที่สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐธรรมนูญ แผนระดับที่ ๑ และ ๒ อันประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูป ประเทศ ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง แห่งชาติ รวมทั้งแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ ๑)

๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

เป้าหมาย บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับ

ประเด็น ๒. การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

๒.๑ การแก้ไขปัญหาความมั่นคง ในปัจจุบัน

๒.๒ การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่

๒.๓ การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

กรมการปกครองได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนตามบทบาทของฝ่ายปกครอง ภายใต้วิสัยทัศน์ “กรมการปกครองเป็นองค์กรหลักในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในทุกมิติ” โดยดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแนวทางที่กำหนดเพื่อส่งผลการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง อาทิ การปรับปรุงกฎหมาย และพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน เสริมทักษะ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นต้น รวมทั้ง การสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและพัฒนางานบริการที่มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง และการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในองค์กรและระดับพื้นที่ โดยมุ่งหวังให้เกิดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยการขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านบทบาทของฝ่ายปกครองในระดับพื้นที่ในทุกมิติ การพัฒนา ซึ่งจะส่งผลการบรรลุเป้าหมายบ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับ เกิดสภาวะแวดล้อมของประเทศที่มีความมั่นคง และมีความสงบเรียบร้อย

๑.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

เป้าหมาย สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

ประเด็น การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๑. สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย

ทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม

๒. สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษา

โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

๓. สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง

กรมการปกครองได้ให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นไม่ว่าจะต่อบุคลากร หรือผู้รับบริการ และเป็นการลดความเสี่ยงหรือปริมาณในการเกิดข้อร้องเรียน ร้องทุกข์ กรณีได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีสาเหตุมาจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือผลผลิตของหน่วยงานและเพื่อเป็นการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๕ ไปสู่การปฏิบัติของกรมการปกครองอย่างเป็นรูปธรรม ไม่เลือกปฏิบัติคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนได้อย่างเป็นรูปธรรม บรรลุเป้าหมาย “การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลงทุกด้านและทุกกลุ่ม” ซึ่งจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยมีแนวทางในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนตามบทบาทของฝ่ายปกครองที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง เพื่อสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ อีกทั้งยังสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและพัฒนาบริการที่มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง ตลอดจนเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในองค์กรและระดับพื้นที่ และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง เพื่อให้การขับเคลื่อนการลดความเหลื่อมล้ำของประเทศเป็นไปอย่างก้าวหน้าสามารถกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดความไม่เท่าเทียมให้เกิดขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญ

๑.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ประเด็น กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอ

ภาค

๑. บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม

๒. ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง

๓. ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

๔. พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งกรมการปกครองได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามประกาศนโยบายสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๗ เพื่อเป็นการเน้นย้ำถึงการเคารพและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือสถานะทางสังคม ฯลฯ อันเป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๕) ซึ่งกำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนงานครอบคลุมทั้งมิติภายนอกและภายใน อาทิ การสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและพัฒนาบริการที่มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง โดยกำหนดการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ ปรับปรุงกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน เสริมทักษะ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมการมีบัตรประจำตัวประชาชนของคนทุกช่วงวัย และมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล มุ่งเน้นการพัฒนาบริการและข้อมูลบุคคลให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล บริหารจัดการฐานข้อมูลกลางเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันทั้ง

ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และเสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากรในองค์กร นอกจากนี้ยังกำหนดกรอบในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในองค์กรและระดับพื้นที่ และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง ตลอดจนเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ ตลอดจนแผนสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครองภายในองค์กร ได้แก่ กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากรในองค์กร ส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในระดับพื้นที่ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการปฏิบัติราชการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวมตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และส่งผลในประสิทธิผลของหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย ภายใต้ดัชนีวัดธรรมาภิบาลโลก (WGI) ปรับตัวสูงขึ้น

๒. แผนระดับที่ ๒

๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๑.๑ ประเด็นที่ ๑ ความมั่นคง (หลัก)

๒.๑.๒ เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บท ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติ/

ทุกระดับ เพิ่มขึ้น

แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

๑) ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและ

พัฒนาประเทศ

แนวทางการพัฒนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

๑) ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และการพัฒนาประเทศ และส่วนการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ โดยส่วนการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ รวมทั้งสิ้น ๑๕ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (๒) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ (๓) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (๔) การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง (๕) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย (๖) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๗) การป้องกันและ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ (๘) การเฝ้าระวังและป้องกันประเด็นทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อความ มั่นคง (๙) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๑๐) การรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร (๑๑) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน (๑๒) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (๑๓) การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชน (๑๔) การพิทักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (๑๕) การแก้ไขปัญหาความ มั่นคงเฉพาะกรณี

๒) ส่วนการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ รวม ๕ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติในภาพรวม (๒) การปกป้อง อธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางบก (๓) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (๔) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางอากาศ และ (๕) การเสริมสร้างความสัมพันธ์และ ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศ และองค์การนานาชาติ

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นประเด็นที่ ๑ ความมั่นคง โดยเฉพาะในแผน

ย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคงที่ปัจจุบันมีภัยคุกคามในลักษณะของการก่ออาชญากรรมรูปแบบใหม่ คือ การใช้เทคนิควิธีการ ที่ทันสมัย หรือวิธีการที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น หรือไม่เคยพบเห็นมาก่อนในหลายประเทศ ทั้งในรูปแบบของการก่อการร้ายข้ามชาติ การล่อลวงผ่านอินเทอร์เน็ต เครือข่ายประมงผิดกฎหมาย อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การลักพาตัว และการค้ามนุษย์ ซึ่งการค้ามนุษย์เป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากเป็นอาชญากรรมที่นำมนุษย์มาเป็นสินค้าในการซื้อขายแลกเปลี่ยน โดยอาศัยช่องว่างของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความไม่มั่นคงในชีวิตของกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ยากไร้ ชนกลุ่มน้อย ชนพื้นเมือง เด็ก และสตรี ฯลฯ โดยมีวิธีการกระทำความผิดในหลายรูปแบบ เช่น คดีแรงงาน คนต่างด้าว และคดีเกี่ยวกับการค้าประเวณี สถานบริการ โรงแรม หรือสถานประกอบการ ซึ่งอาจเข้าข่ายการค้ามนุษย์ เป็นต้น โดย พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมประกอบ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดให้กรมการปกครอง โดยพนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาและรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีภารกิจหน้าที่ในการจับกุม ปรามปรามผู้กระทำความผิด ซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในการป้องกันและปรามปรามอาชญากรรมทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การป้องกันและปรามปรามยาเสพติดการพนัน การค้ามนุษย์ การตัดไม้และทำลายทรัพยากรของชาติ การตรวจตราสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ รวมถึงการกำกับตรวจสอบสถานประกอบการในลักษณะอื่น ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งแผนปฏิบัติการด้านฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางและกลยุทธ์ที่สำคัญมุ่งเน้นการพัฒนากลไกการบริหารจัดการและเสริมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการเคารพและปกป้องสิทธิมนุษยชนในทุกด้านของประชาชน บุคลากรกรมการปกครอง และฝ่ายปกครองในทุกพื้นที่ เพื่อให้ส่งผลสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ ประชาชนมีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและเสรีภาพแก่ประชาชน สร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๒.๑ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (หลัก)

๒.๒.๒ เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ เป้าหมายที่ ๒ การอำนวยความสะดวกยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม ทัวถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

แผนย่อย ๑ การพัฒนากระบวนการยุติธรรม การอำนวยความสะดวกยุติธรรม มีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทัวถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

แนวทางการพัฒนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

๑) ปรับวัฒนธรรมองค์กรและทัศนคติเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้เคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม เสริมสร้างจิตสำนึก ปลุกฝังทัศนคติที่ดี พัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีความโปร่งใส เป็นกลาง ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคลในกระบวนการยุติธรรมต้องโปร่งใสเป็นอิสระ มุ่งอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

๒) กำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน

๓) พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

แผนย่อย ๒ การพัฒนากฎหมาย

แนวทางการพัฒนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

๑) พัฒนากฎหมายกฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ โดยประเมินผลสัมฤทธิ์ ทบพทวนความจำเป็นและความเหมาะสมของกฎหมายที่มีอยู่ทุกลำดับชั้นของกฎหมาย แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ยกเลิกกฎหมายที่มีเนื้อหาไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้กฎหมายช่วยสร้างสรรค์ความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ให้เอื้อต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาประเทศ เพื่อรองรับการพัฒนาภูมิภาคและจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการใช้นวัตกรรมทั้งในภาครัฐและเอกชนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

๒) พัฒนาการบังคับใช้กฎหมาย โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ เป็นธรรม และก่อให้เกิด ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการยุติธรรม การอำนวยความสะดวกยุติธรรม มีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั้งถึงเป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ ซึ่งมีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ การแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง ทั้งกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่รับผิดชอบโดยตรง และกฎหมายลำดับรอง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม การปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และการปฏิบัติงานในหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองในการออกคำสั่งทางปกครองและการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน อีกทั้งกำหนดมาตรการและแนวทางการรักษาความสงบเรียบร้อย การสืบสวนสอบสวน และการอำนวยความสะดวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากลตามหลักนิติธรรม มีความโปร่งใส ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรมประชาชน มีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย มีการสร้างนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการยุติธรรม และพัฒนาศักยภาพบุคลากร ในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งนำกระบวนการทางเลือกมาใช้และส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ในรูปแบบต่างๆ

๒.๒ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๑ การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ

เป้าหมายที่ ๒ คนในชาติอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเคารพในความแตกต่างหลากหลาย

โดยได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งหมายความรวมถึงการให้ความสำคัญกับทุกศาสนา ผู้ที่มีหลักความเชื่อต่าง ๆ และผู้ที่ไม่นับถือศาสนา

กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๒ ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของคนในชาติ โดยสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ทุกภาคส่วนให้เห็นคุณค่าการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยดำเนินงานภายใต้กรอบการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา เพศ เพศสภาพและเพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือจิต สุขภาพ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ติดยาเสพติด สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา หรือความเชื่ออื่น การศึกษาอบรม ตลอดจนความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่น อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใดจะกระทำมิได้

นโยบายที่ ๕ การป้องกันและแก้ไขปัญหายังจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป้าหมายที่ ๑ ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิบุคคลมีจำนวนลดลง และได้รับการดูแลตามหลัก

มนุษยธรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๑ เร่งรัดการจัดทำสถานะบุคคลให้แก่ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิที่ได้รับ

การสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติไว้แล้ว

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๖ การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมืองและผู้โยกย้าย

ถิ่นฐานแบบไม่ปกติ

เป้าหมายที่ ๑ ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิบุคคลมีจำนวนลดลง และได้รับการดูแลตามหลัก

มนุษยธรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๑ เร่งรัดการจัดทำสถานะบุคคลให้แก่ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิที่ได้รับ

การสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติไว้แล้ว

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๗ การป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์

เป้าหมายที่ ๒ ประเทศไทยสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

เป็นรูปธรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ ๒.๒ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพัฒนาศักยภาพให้แก่คณะสห

วิชาชีพ เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าพนักงานตำรวจ และพนักงานฝ่ายปกครองในการ บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งเทคนิคการสืบสวนสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพและ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ สามารถส่งผล

ต่อการบรรลุเป้าหมายของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ในนโยบาย และแผนความมั่นคงที่ ๑ การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ นโยบายที่ ๕ การป้องกันและแก้ไข ปัญหายังจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๗ การป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ โดยมีโครงการ/กิจกรรมที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยเฉพาะในแนวทางการส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมอย่างเสมอภาค และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง เนื่องจากกรมการปกครองเป็น หน่วยงานซึ่งมีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่อยู่ในทุกพื้นที่ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยจังหวัดและอำเภอ นอกจากนี้ยังมีบุคลากรฝ่ายปกครองที่ปฏิบัติหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน ซึ่ง กรมการปกครองมีภารกิจตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๙ ใน การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความเป็นธรรม การปกครองท้องถิ่น การ อาสารักษาดินแดน และการทะเบียน เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย ได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และ เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน จึงเป็นหน่วยงานความมั่นคงที่สำคัญที่เป็นกลไกในการผลักดันให้เกิดการ ขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยและยุทธศาสตร์ต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้บรรลุผลสำเร็จได้ อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งตามแผนปฏิบัติการด้านฉบับนี้กรมการปกครองได้กำหนดแนวทางและกลยุทธ์ที่สอดคล้อง กับภารกิจหน้าที่และบริบทของการพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครองอย่างครอบคลุมทุกมิติการ พัฒนา เพื่อให้ประเทศชาติมีเสถียรภาพด้านความมั่นคง ประชาชนอยู่ดีมีสุขปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ และเสริมสร้างความมั่นคงแบบองค์รวมและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและประชาชน

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

หมุดหมายที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทยประชาชน

๒ ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง คล่องตัว

กลยุทธ์ที่ ๔ การสร้างระบบบริหารภาครัฐที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากรให้ มีทักษะที่จำเป็นในการให้บริการภาครัฐดิจิทัล และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มาตรการภาครัฐให้เอื้อต่อการ พัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๔.๒ ยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็นและพัฒนากฎหมายที่เอื้อต่อการ พัฒนาประเทศ ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับ การบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง การปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้อำนวยการความสะอาดแก่ภาคเอกชนและประชาชนใน การพัฒนา และปฏิรูปกฎหมายให้มีเป้าหมายที่วัดได้ในการสร้างความอยู่ดีมีสุขของคนไทย และการเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและมีการ ทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ เพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่รวดเร็ว เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งกำหนดให้มีหน่วยงานกลางดำเนินการเร่งรัด การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ล้าสมัย ยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็น ช้ำซ้อน หรือเป็นอุปสรรคต่อการ ดำเนินงานและการปรับตัวให้ทันการณของภาครัฐ โดยเฉพาะกฎหมายที่ขัดกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในทุกระดับ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินการของภาครัฐที่ต้องมุ่งเป้าร่วมกันในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้ง จัดให้มีการพัฒนาและบูรณาการฐานข้อมูลกลางด้านกฎหมายของประเทศที่มีความปลอดภัยสูง สะดวก เข้าถึงได้ ง่าย จำแนกประเภทตามการใช้งานของผู้ใช้บริการ

หมุดหมายที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนา แห่งอนาคตการประเมินสมรรถนะผู้ใหญ่ในระดับนานาชาติของคนไทยในทุกด้าน ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ที่เข้ารับการประเมิน

กลยุทธ์ : การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง/การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ฉบับนี้ส่งเสริม สนับสนุนและเป็นการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) เพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนขึ้นในกรมการปกครอง ป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นไม่ ว่าจะต่อบุคลากร หรือผู้รับบริการ และเป็นการลดความเสี่ยงหรือปริมาณในการเกิดข้อร้องเรียน ร้องทุกข์ กรณี ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีสาเหตุมาจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือผลผลิตของ หน่วยงานรวมถึงเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานของกรมการปกครองปลอดจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตาม แนวทางและกลยุทธ์ที่กรมการปกครองได้กำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ โดยโครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการด้านฉบับนี้จะยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพ ของการบริหารจัดการภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรมทันต่อ สถานการณ์ เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถให้บริการประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ยังให้ ความสำคัญกับการพัฒนาการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการให้บริการประชาชนทุกภาคส่วนร่วมกับการพัฒนา ระบบฐานข้อมูลประชาชนและบริการภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลให้สอดคล้องรับกันสภาวะการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไปอย่าง รวดเร็วภายใต้บริบทโลกใหม่ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ และไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย ประชาชน

๓. แผนระดับที่ ๓

๓.๑ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๓.๑.๑ สาระสำคัญของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๑. เป้าหมาย “การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลงทุกด้านและทุกกลุ่ม”

๒. วัตถุประสงค์ “เป็นกรอบทิศทางของหน่วยงานในการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศ ปกป้อง ค้ำครองสิทธิของประชาชน โดยไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน”

๓. แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ระบุถึงสถานการณ์ภาพรวม ข้อท้าทาย ข้อเสนอแนะ ตัวชี้วัด และหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ โดยจำแนกเป็นแผนรายด้าน ๕ ด้าน และรายกลุ่ม ๑๑ กลุ่ม ดังนี้

๓.๑ แผนรายด้าน จำนวน ๕ ด้าน โดยเรียงลำดับความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

(๑) แผนสิทธิมนุษยชนด้านการเมือง การปกครอง วัตถุประสงค์ เพื่อพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพของประชาชน การแสดงออกที่ไม่ขัดต่อหลักกฎหมายกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายที่กระทบต่อสิทธิชุมชน ที่อยู่อาศัย ทรัพยากรธรรมชาติ ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ การขนส่งและเสริมสร้างการเข้าถึงบริการของภาครัฐอย่างเท่าเทียมในทุกด้าน

(๒) แผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม วัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ สอดคล้องมาตรฐานสากล

(๓) แผนสิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุข วัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นได้อย่างเท่าเทียมกัน

(๔) แผนสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษา วัตถุประสงค์ เพื่อจัดระบบการศึกษาให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ สร้างความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชน หน้าที่พลเมืองที่พึงปฏิบัติ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพผู้เห็นต่าง และป้องกันความรุนแรงในสถานศึกษา

(๕) แผนสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ วัตถุประสงค์ เพื่อดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และผู้ประกอบการอาชีพอิสระสร้างความเข้าใจเรื่องเกษตรพันธสัญญาและเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจดิจิทัล

๓.๒ แผนรายกลุ่ม จำนวน ๑๑ กลุ่ม โดยเรียงลำดับความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

(๑) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้ใช้แรงงาน วัตถุประสงค์ เพื่อปกป้อง ค้ำครอง สิทธิกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ใช้แรงงานเข้าถึงสิทธิอย่างเหมาะสม

(๒) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้เสียหาย และเหยื่อของกระบวนการยุติธรรม วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา ได้รับการช่วยเหลือตามมาตรฐานสากล

(๓) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มเด็กและสตรี วัตถุประสงค์ เพื่อคุ้มครองเด็กและสตรีจากความรุนแรงทุกรูปแบบ ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว สังคม และได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม

(๔) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน วัตถุประสงค์ เพื่อปกป้อง ค้ำครอง นักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากการถูกละเมิดสิทธิ

(๕) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้สูงอายุ วัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสิทธิที่พึงมีในทุกมิติอย่างมีคุณภาพและมีศักดิ์ศรี

(๖) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้เสพยาเสพติด วัดอุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้เสพยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ การลดการตีตรา การกีดกันและการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน และการใช้ชีวิตในสังคม

(๗) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ วัดอุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการจัดการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

(๘) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์ วัดอุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้มีมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มบุคคลที่มีสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์ตามหลักสิทธิมนุษยชน

(๙) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มคนพิการ วัดอุประสงค์ เพื่อสร้างแต่ติดต่อ ลดอุปสรรคให้คนพิการสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี

(๑๐) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง และผู้พ้นโทษ วัดอุประสงค์ เพื่อคุ้มครองสิทธิ ผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ และพัฒนามาตรการส่งเสริมอาชีพอย่างยั่งยืนแก่ผู้พ้นโทษ

(๑๑) แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้ป่วยเอดส์ ผู้ที่อยู่ร่วมกับเชื้อ HIV และผู้ป่วยจิตเวช วัดอุประสงค์ เพื่อปกป้อง คุ้มครอง กลุ่มผู้ป่วยเอดส์และผู้ที่อยู่ร่วมกับ HIV และผู้ป่วยจิตเวชและส่งเสริมการเข้าถึงบริการของรัฐอย่างเหมาะสม

๓.๑.๒ การขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำประสาน ขับเคลื่อน และติดตามการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ โดยกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ จำนวน ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๑) ด้านโครงสร้าง/มาตรการ/กลไก กำหนดให้มีการประสานผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๖๐/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ และคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำสั่งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ที่ ๑/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

๒) ด้านกระบวนการ/การดำเนินการ/การปฏิบัติ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีหน้าที่ในการสร้างการรับรู้และความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชน การจัดทำคู่มือในการแปลงแผนสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานในทุกระดับ การนิเทศติดตาม และให้คำปรึกษา สร้างมาตรการเชิงบวกโดยการมอบรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน

๓) ด้านการจัดทำตัวชี้วัดแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกำหนดตัวชี้วัดหลักไว้ ๒ ประเภท คือ ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process indicator) และตัวชี้วัดด้านผลสัมฤทธิ์ (Outcome indicator)

๔) ด้านการติดตามและประเมินผล กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ เมื่อสิ้นปีงบประมาณปีละ ๑ ครั้ง ภายในเดือนตุลาคม - ธันวาคมของทุกปี รวมทั้งจ้างที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเป็นกลาง ทำการประเมินผล (Evaluation) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ โดยแบ่งเป็น ๒ ช่วง คือ ช่วง ๓ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘) และ ๒ ปีหลังของแผนฯ (พ.ศ. ๒๕๖๙ - ๒๕๗๐) เพื่อให้การติดตามประเมินผลสำเร็จของแผน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเชิงกระบวนการหรือกลไกเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้แผนไม่บรรลุเป้าหมาย และนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบ

มิติในแต่ละด้าน

แผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน ๕ ด้าน และแผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่ม (กลุ่มเปราะบาง) ๑๑ กลุ่ม โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ในประเด็นพื้นฐาน (issue-based) ๕ มิติ ได้แก่ (๑) มิติด้านโครงสร้าง (๒) มิติด้านกฎหมาย (๓) มิติด้านการจัดสรรทรัพยากร (๔) มิติด้านความตระหนักรู้ และ (๕) มิติด้านสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ รวมถึงได้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผน ตลอดจนวิเคราะห์แผนรายด้าน/รายกลุ่มเปราะบาง

๓.๒ แผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ของกรมการปกครอง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพกรมการปกครองท้องที่ การอำนวยความสะดวกเป็นธรรม และรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อให้สังคมสงบสุข

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อย

กลยุทธ์ที่ ๑.๒ พัฒนาระบบงานสอบสวนและการอำนวยความสะดวกให้มีมาตรฐานเป็นที่พึงของประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาระบบบริการและข้อมูลบุคคลให้ทันสมัย มีคุณภาพเพื่อความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูลทะเบียนบุคคลให้มีคุณภาพ ทันสมัย ตอบสนองความต้องการของประชาชน

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ ผู้รับบริการและหน่วยงานภายนอกมีความพึงพอใจและเชื่อมั่นในคุณภาพของการให้บริการ

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ ยกระดับและพัฒนาการให้บริการแบบดิจิทัล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาการบริหารองค์กรและบุคลากร ตามหลักธรรมาภิบาลให้มีขีดสมรรถนะ ทันสมัย รองรับการเปลี่ยนแปลง

กลยุทธ์ที่ ๔.๒ พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะและศักยภาพสูงในการปฏิบัติราชการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ส่วนที่ ๓ สารสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน ประเทศไทยมีความมุ่งมั่นในการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนตามหลักสิทธิมนุษยชนที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายภายใน และสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม ทั้งพันธกรณีในการเคารพการใช้สิทธิของประชาชน การคุ้มครองบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิ และการดำเนินการให้สิทธิเป็นจริง ผ่านการพัฒนากรอบกฎหมาย นโยบาย และกฎระเบียบต่างๆ รวมถึงการพัฒนาให้ครอบคลุมถึงการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศ อีกทั้งยังมีภาคประชาสังคมและภาคประชาชนที่เข้มแข็งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยสามารถจัดตั้งเป็นเครือข่ายดำเนินกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนและแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์นโยบายและมาตรการของรัฐบาลได้อย่างอิสระ และมีหลายกรณีที่ภาคประชาสังคมสามารถผลักดันจนเกิดผลเป็นรูปธรรม ภาครัฐและภาคประชาสังคมสามารถทำงานร่วมกันในลักษณะหุ้นส่วนในรูปแบบของทีมนสหวิชาชีพ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย แต่เนื่องจากประเทศไทยยังประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ความไม่เท่าเทียมของการเข้าถึงสิทธิ โอกาส และบริการต่างๆ ของผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสและคนชายขอบอันเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ความบกพร่องในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดจิตสำนึกในด้านสิทธิมนุษยชน การที่เจ้าหน้าที่รัฐขาดความตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายอย่างแท้จริง นำไปสู่ปัญหาการละเมิดสิทธิของประชาชน อีกทั้งปัญหาการทุจริต และความไม่โปร่งใสของภาครัฐ ทำให้การดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นรัฐที่เคารพ คุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนทุกคนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๕) จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างคามยุติธรรมในสังคม ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านการพัฒนาระบบสวัสดิการและการปฏิรูปโครงสร้างของประเทศทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ เสริมสร้างความเข้มแข็งของการบังคับใช้กฎหมาย และกลไกคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในทุกระดับ ส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและความรู้เกี่ยวกับกฎหมายขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในการศึกษาทุกระดับ โดยเน้นทั้งสิทธิ หน้าที่ และความเข้าใจในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและการเลือกปฏิบัติในสังคม รวมถึงเสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของประชาชน

กรมการปกครองมีภารกิจ เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความสะดวก การปกครองท้องที่ การอาสารักษาดินแดน และการทะเบียนเพื่อให้ประชาชน มีความมั่นคงปลอดภัย ได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน ดังนั้น เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights:UDHR) เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นไม่ว่าจะต่อบุคลากร หรือผู้รับบริการ และเป็นการลดความเสี่ยงหรือปริมาณในการเกิดข้อร้องเรียน ร้องทุกข์ กรณีได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิด สิทธิมนุษยชน โดยมีสาเหตุมาจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือผลผลิตของหน่วยงาน และ เพื่อเป็นการ ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๕ ไปสู่การปฏิบัติของกรมการปกครองอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้ จัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน กรมการปกครอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานของกรมการปกครอง ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยไม่เลือกปฏิบัติคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์สร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน ได้ อย่างเป็น รูปธรรม บรรลุเป้าหมาย “การละเมิดสิทธิ มนุษยชนลดลงทุกด้านและทุกกลุ่ม” นำมาสู่การ จัดทำ

แผนปฏิบัติการ ด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๗ เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามภารกิจของ กรมการปกครอง ตลอดจนเป็นการ ส่งเสริม สนับสนุนและเป็นการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights: UDHR) เพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนขึ้นในกรมการปกครอง ป้องกันมิให้เกิดการละเมิด สิทธิมนุษยชนขึ้นไม่ว่าจะต่อบุคลากร หรือผู้รับบริการ และเป็นการลดความเสี่ยงหรือปริมาณ ในการเกิดข้อร้องเรียน ร้องทุกข์ กรณีได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีสาเหตุมาจาก การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือผลผลิตของหน่วยงานรวมถึงเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานของกรมการปกครอง ปลอดภัยจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน

วิสัยทัศน์ (Vision)

“กรมการปกครอง เป็นองค์กรหลักในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในทุกมิติ”

พันธกิจ (Mission)

๑. พัฒนากระบวนการยุติธรรม ให้สอดคล้องตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights: UDHR)
๒. บริการประชาชนด้วยความเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ
๓. พัฒนางานบริการให้มีคุณภาพ ทันสมัย เพื่อการใ้ประโยชน์ร่วมกันอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วน
๔. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และกฎหมายอย่างแท้จริง รวมถึงส่งเสริมองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
๕. ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของฝ่ายปกครองในการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในพื้นที่

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิของประชาชนทุกคน
๒. เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของคนทุกช่วงวัย
๓. เพื่อพัฒนาการบริการภาครัฐให้สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส และเท่าเทียม
๔. เพื่อลดความเสี่ยงหรือปริมาณในการเกิดข้อร้องเรียน ร้องทุกข์ กรณีได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
๕. เพื่อสร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการพัฒนา

แนวทางที่ ๑ การส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบทบาทของฝ่ายปกครอง

มุ่งเน้นการสร้างหลักประกันให้มนุษย์ทุกคนให้ความมั่นคงในชีวิต โดยการผลักดันการพิจารณา ทบทวนปรับปรุงกฎหมายต่างๆ และส่งเสริมการสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน เสริมสร้างการพัฒนากระบวนการดำเนินงานและศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้อง ส่งเสริมการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่างๆตามหลักปรัชญากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเสมอภาค รวมถึงการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

กลยุทธ์

๑. ปรับปรุงกฎหมาย และพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
๒. เสริมทักษะ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ
๓. กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

แนวทางที่ ๒ การสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและพัฒนาางานบริการที่มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

เพื่อส่งเสริมการมีบัตรประจำตัวประชาชนของคนทุกช่วงวัย และการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหากลุ่มบุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนและกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานอันพึงได้ตามหลักสิทธิมนุษยชน ให้ประชาชนกลุ่มต่างๆในประเทศสามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ ที่พึงได้รับการจัดสรรจากรัฐโดยเฉพาะบริการด้านสาธารณสุข มุ่งเน้นการให้บริการภาครัฐที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส และเท่าเทียม ให้เป็นองค์กรของประชาชน เพื่อประชาชน โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชน ปรับวิธีการทำงานเป็น “การให้บริการที่ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ” ให้เป็นมาตรฐานสากล การบูรณาการระบบฐานข้อมูลที่สำคัญให้เป็นเอกภาพทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นเอกภาพลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชน

กลยุทธ์

๑. ส่งเสริมการมีบัตรประจำตัวประชาชนของคนทุกช่วงวัย และมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล
๒. มุ่งเน้นการพัฒนาางานบริการและข้อมูลบุคคลให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล
๓. บริหารจัดการฐานข้อมูลกลางเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

แนวทางที่ ๓ การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในองค์กรและระดับพื้นที่

เพื่อเสริมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของหลักสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องแก่บุคลากรทุกระดับ ให้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและการให้บริการโดยให้ความสำคัญในการคุ้มครองประชาชน ให้ได้รับสิทธิอันพึงได้รับตามกฎหมาย การสร้างการรับรู้ หรือช่องทาง ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบสิทธิได้อย่างง่ายและรวดเร็ว โดยการส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องสิทธิมนุษยชน และขั้นตอนต่างๆด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อประชาชนได้รับรู้สิทธิในแต่ละขั้นตอน ผ่านกลไกคณะกรรมการหมู่บ้านให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม โดยยึดหลักการบริหารจัดการภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ

กลยุทธ์

๑. เสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากรในองค์กร
๒. ส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในระดับพื้นที่
๓. สนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ภาคผนวก
โครงการ/กิจกรรมที่สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกรมการปกครอง
พ.ศ. ๒๕๖๖ -๒๕๗๐

แนวทางที่ ๑
การส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
ในบทบาทของฝ่ายปกครอง

กลยุทธ์ที่ ๑ ปรับปรุงกฎหมาย และพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๑	โครงการสนับสนุนการตรวจสอบข้อเท็จจริงและการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา	สน.สก.
๒	โครงการพัฒนาระบบสืบสวนสอบสวนคดีอาญา กรมการปกครอง (DOPA E - investigation)	สน.สก.
๓	โครงการสนับสนุนการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิของประชาชน	สน.สก.
๔	โครงการประกวดผลการปฏิบัติงานที่ทำการสืบสวนสอบสวนของพนักงานฝ่ายปกครอง เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพและสถานที่ทำการสำหรับทำการสอบสวน	สน.สก.
๕	โครงการคุ้มครองสิทธิในชั้นศาลในคดีแพ่ง อาญาและคดีปกครอง	สน.สก.
๖	การแก้ไขข้อบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้	สน.สก.
๗	การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ	สน.สก.
๘	โครงการสนับสนุนภารกิจตามกฎหมายอาวุธปืนและวัตถุระเบิด	สน.สก.
๙	โครงการสนับสนุนภารกิจตามกฎหมายอาวุธปืนและวัตถุระเบิด	สน.สก.
๑๐	โครงการเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยสมาคม มูลนิธิและการเรียไร	สน.สก.

กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมทักษะ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๑	โครงการเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยสมาคม มูลนิธิและการเรียไร	สน.สก.
๒	โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการปฏิบัติงานโรงแรม	สน.สก.
๓	โครงการฝึกอบรมการชันสูตรพลิกศพในบทบาทของพนักงานฝ่ายปกครอง	สน.สก.
๔	โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติหน้าที่นิติกรจังหวัด	สน.สก.
๕	โครงการอบรมหลักสูตรสืบสวนสอบสวนพนักงานฝ่ายปกครอง	สน.สก.
๖	โครงการพัฒนาศักยภาพพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำกับการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘	สน.สก.
๗	แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ ผลผลิต : การพัฒนาการให้บริการทะเบียน บัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลสารสนเทศ โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพการให้บริการด้านการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน	สน.บท.
๘	แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ ผลผลิต : การพัฒนาการให้บริการทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลสารสนเทศ โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้การปฏิบัติงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning)	สน.บท.

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๙	โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน	สน.บท.
๙	โครงการฝึกอบรมขั้นสูงตรพลีชีพในบทบาทของพนักงานฝ่ายปกครอง	สน.สก.
๑๐	โครงการนิเทศงานและตรวจติดตามการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของพนักงานฝ่ายปกครอง	สน.สก.
๑๑	โครงการฝึกอบรมภาคปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมรูปแบบใหม่และการรักษาความสงบเรียบร้อยในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง (LBD)	สน.สก.
๑๒	โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและกฎหมาย ๖ ฉบับ	สน.สก.

กลยุทธ์ที่ ๓ กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๑	โครงการการขับเคลื่อนแผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์	สน.สก.
๒	โครงการสนับสนุนการปฏิบัติการติดตามนโยบายจัดระเบียบสังคม การแก้ไขปัญหายาเสพติด	สน.สก.
๓	โครงการจัดซื้อกล้องติดตัวสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนจับกุมให้กับพนักงานฝ่ายปกครอง	สน.สก.
๔	โครงการนิเทศงานและตรวจติดตามการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของพนักงานฝ่ายปกครอง	สน.สก.
๕	การแก้ไขข้อบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้	สน.สก.

แนวทางที่ ๒
การสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและพัฒนางานบริการ
ที่มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการมีบัตรประจำตัวประชาชนของคนทุกช่วงวัย และมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๑	โครงการอำนวยความสะดวกการบริหารการออกบัตรประจำตัวประชาชน (Smart Card)	สน.บท.
๒	โครงการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบเนกประสงค์ (Smart Card)	สน.บท.
๓	โครงการตรวจสอบสารพันธุกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร	สน.บท.

กลยุทธ์ที่ ๒ มุ่งเน้นการพัฒนางานบริการและข้อมูลบุคคลให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๑	โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและบริการประชาชน	สน.สก.
๒	โครงการสนับสนุนการพัฒนาการให้บริการประชาชนในระบบ e-DOPA License	สน.สก.
๓	โครงการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานในระบบ e-DOPA License เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน	สน.สก.
๔	โครงการสนับสนุนการอำนวยความสะดวกด้านการบริการประชาชน	สน.สก.
๕	โครงการสนับสนุนศูนย์ดำรงธรรมอำเภอให้เป็น ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)	สน.สก.
๖	โครงการพัฒนาระบบให้บริการงานทะเบียนทั่วไป (กลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง)	สน.บท.
๗	แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ ผลผลิต : การพัฒนาการให้บริการทะเบียน บัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลสารสนเทศ โครงการเพิ่มศักยภาพสำนักทะเบียนเพื่อพัฒนาสู่เกณฑ์มาตรฐานการบริการของศูนย์ราชการสะดวก GECC	สน.บท.
๘	แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ ผลผลิต : การพัฒนาการให้บริการทะเบียน บัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลสารสนเทศ โครงการบำรุงรักษา แก้ไข พัฒนาและปรับปรุงระบบบัตรคิว	สน.บท.
๙	แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ ผลผลิต : โครงการสนับสนุนการบูรณาการงานในพื้นที่เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการ โครงการบริหารจัดการจุดเคาน์เตอร์บริการอำเภอ..ยิ้ม	สน.บท.
๑๐	แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ ผลผลิต : การพัฒนาการให้บริการทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลสารสนเทศ โครงการประสานและคุ้มครองสิทธิคนไทยด้านการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนในต่างประเทศ	สน.บท.

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๑๑	แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ ผลิต : การพัฒนาการให้บริการทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลสารสนเทศ โครงการยกระดับสำนักทะเบียนสู่ความเป็นเลิศด้านการทะเบียนและ บัตรประจำตัวประชาชน	สน.บท.

กลยุทธ์ที่ ๓ บริหารจัดการฐานข้อมูลกลางเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน
และภาคประชาสังคม

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๑	โครงการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ (Linkage Center)	สน.บท.
๒	โครงการจัดการฐานข้อมูลกลางและบูรณาการการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตร ประจำตัวประชาชน	สน.บท.
๓	โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้ประกอบการทวงถามหนี้	สน.สก.
๔	โครงการปรับปรุง พัฒนา เชื่อมโยงระบบรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของ ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ	สน.สก.
๕	โครงการพัฒนาระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (DOPA-Digital ID)	สน.บท.

แนวทางที่ ๓
การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในองค์กรและระดับพื้นที่

กลยุทธ์ที่ ๑ เสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากรในองค์กร

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/ กอง
๑	โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและกฎหมาย ๖ ฉบับ	สน.สก.
๒	โครงการฝึกอบรมหลักสูตรปลัดอำเภอผู้ปฏิบัติงานด้านสัญชาติและสถานะบุคคล	วปก.
๓	โครงการฝึกอบรมหลักสูตรปลัดอำเภอ	วปก.
๔	โครงการฝึกอบรมสัมมนาร่วมกันหลักสูตร "การเป็นข้าราชการที่ดี" กรมการปกครอง	กจ.
๕	โครงการส่งเสริมคุณธรรมความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตในการปฏิบัติงานของกรมการปกครอง	ศปท.ปก.
๖	โครงการสนับสนุนการสอบสวนข้อเท็จจริงการสอบสวนวินัยและการดเนินการทางวินัย	กจ.
๗	โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการวางแผนและพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล	กจ.

กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในระดับพื้นที่

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๑	โครงการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	สน.ปท.
๒	โครงการจ้างจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้และเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์	สน.สก.

กลยุทธ์ที่ ๓ สนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	สำนัก/กอง
๑	โครงการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐผ่านกลไกหมู่บ้าน (กิจกรรม : การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม)	สน.มน.
๒	แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการ : พัฒนาสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (กิจกรรม : ส่งเสริมบทบาทสตรี เด็กและเยาวชน ร่วมสร้างสันติสุขชายแดนใต้)	สน.มน.
๓	แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการ : พัฒนาสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (กิจกรรม : ส่งเสริมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง)	สน.มน.
๔	โครงการการฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้	กย.
๕	โครงการสัมมนานักศึกษาทุนมหาดไทยสู่ภาวะการนำสานสัมพันธ์ภาครัฐกับประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้	กย.
๖	โครงการจัดส่งนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย	กย.